
СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У РОЗСЛІДУВАННІ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ

Галина АВДЄЄВА

Сучасні цифрові технології забезпечують фіксацію, накопичення, систематизацію, зберігання і аналіз інформації, яка може слугувати доказами при розслідуванні воєнних злочинів. Зокрема, за ініціативою Президента України Володимира Зеленського для збирання, систематизації та оприлюднення верифікованої інформації про воєнних злочинців рф та їхні злочини, скоєні на території України, створена база даних “Книга катів українського народу”. Цей інформаційний ресурс постійно поповнюється і використовується правоохоронними органами та міжнародними судами для розслідування воєнних злочинів.

Електронний реєстр геномної інформації людини використовується для ідентифікації осіб (живих і загиблих). Єдиний реєстр осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, допомагає встановити їх долю та полегшити розшук. Аналітичний додаток “Воєнні злочинці рф” є важливим інструментом для дослідження та аналізу даних про російських воєнних злочинців, які брали участь у вторгненні в Україну. Цей застосунок дозволяє встановити географічне розташування во-

рожих сил і видів військ, визначити особи військових керівників та іншу важливу інформацію. Він може бути корисним для журналістів, експертів оборонної сфери, спеціалістів з розвідки на основі відкритих джерел (OSINT), представників військового командування та правоохоронних органів.

На сьогодні в Україні та в інших країнах функціонує декілька платформ для фіксації злочинів, скоєних російськими військовими проти цивільного населення України. Для захисту та представництва України в Європейському суді з прав людини та Міжнародному суді ООН створена міжурядова платформа для збирання та аналізування інформації про порушення прав людини військовими рф.

Офіс Генерального прокурора України спільно з компанією “IT Defends” створили національну платформу WarCrimes.gov.ua, призначену для документування воєнних злочинів і злочинів проти людяності, вчинених російською федерацією в Україні.

Міністерство внутрішніх справ України спільно з корпорацією Google розробили механізм “оцифровування” зруйнованих армією рф українських міст. Це допомагає оцінити масштаби руйнувань і встановити обсяг матеріальних збитків.

Служба безпеки України в додатку Telegram запустила бот [@russian_war_tribunal_bot](#) і надала адресу електронної пошти [tribunal.2022.02.24@gmail.com.ua](mailto:tribunal.2022.02.24@gmail.com), на які від фізичних осіб надходять відомості про воєнні злочини російських окупантів на території України. Ця інформація аналізується, систематизується і розміщується в цифровій базі даних.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини збирає інформацію щодо злочинів військових росії в Україні за допомогою бота в Telegram [@stop_ru_aggression_bot](#).

Важливим у розслідуванні воєнних злочинів є створення і зберігання цифрових моделей місця злочину з використанням 3D-лазерного сканування та 3D-картографування, особливо – у разі неможливості безпосередньо здійснити огляд

місця події (зокрема при розгляді справ у міжнародних судах). Це дозволяє на будь-якому етапі розслідування детально дослідити місце злочину та порівняти його ознаки з іншими доказами.

Міжнародна організація Global Rights Compliance (заснована в Гаазі) з метою посилення дотримання міжнародного права через його інноваційне застосування видала “Керівництво з базових стандартів розслідування для документування міжнародних злочинів в Україні”, в якому особливу увагу приділила використанню цифрової інформації у розслідуванні воєнних злочинів. У виданні наведено характеристику та порядок фіксації таких видів інформації у цифровому вигляді: фотографічної або відеоінформації, зокрема отриманої під час фіксації місця події; інформації, вилученої з електронного пристрою (наприклад, телефону, ноутбука або камери); інформації, виявленої на місці злочину або такій, яка належить померлому потерпілому чи ймовірному підозрюваному; інформації, отриманої від третіх осіб (наприклад, свідків) та ін.

Цифрова інформація може слугувати доказами під час розслідування воєнних злочинів лише за умови її відповідності критеріям оцінки доказів (допустимість, належність, достовірність і достатність).

Допустимість цифрових доказів у процесі розслідування воєнних злочинів є важливим питанням у сфері кримінального правосуддя. Питання допустимості, належності і достовірності цифрових доказів, які можуть підтвердити або спростувати певні події, часто вирішуються дослідженням метаданих цифрових записів. Метадані також містять важливу інформацію про дату, час, місце зйомки та інші ознаки, які можуть допомогти в розслідуванні. Для встановлення автентичності (справжності) відео- або звукозапису залучаються судові експерти.

Українські правоохоронні органи під час розслідування воєнних злочинів також активно використовують цифрову

інформацію з відкритих джерел. Вона може слугувати як доказова база для встановлення фактів воєнних злочинів, для ідентифікації злочинців і потерпілих, для розшуку зниклих без вісті осіб та ін.

Використання цифрових доказів є потужним інструментом для підвищення якості та ефективності розслідування воєнних злочинів. Документування слідчих дій і фіксація доказів супроводжується цифровими фотозйомкою, аудіо- та відеозаписами, а метадані цифрових файлів на будь-якому етапі кримінального провадження дозволяють підтвердити їх автентичність і процесуальну значущість.